

могнете му да се отърве отъ робството!“¹³ Раковски не чу тази авторитетна преценка, защото не беше вече между живитѣ... При все това, той неотстъпно работи за народнитѣ идеали, говори и действува отъ името на 7 милиона българи, имащъ пълното съчувствие и подкрепа въ и вънъ отъ България. Въ връзка съ това нека забележимъ, че многостранната и прекомѣрната писателска и практическа дейность на Раковски е очибийна съ непоследователности и крайности; вѣрно е още, че такива прояви накърняватъ обществената и трайна стойность въ нѣкои страни на дѣлото му. Но за необикновения човѣкъ има важни извинителни обстоятелства: тежкитѣ условия, всрѣдъ които е работилъ, и основната, борческата тенденция въ творчеството му.

Будниятъ и еволюиращъ духъ на Раковски не се спира; той вижда малки резултати отъ голѣмитѣ свои усилия; той разбира, че издигнатиятъ лозунгъ не е достатъченъ да задоволи неговата амбиция на водачъ и борецъ, че сжщиятъ не може да бжде самоцель и нѣма да даде свободата на народа — неговиятъ върховенъ националенъ идеалъ.

И ето, работейки подъ влияние на съби-